

Vanemlusprogrammi “Imelised aastad” tulemuslikkus Eestis

Aire Trummal, vanemanalüütik

Pilootprojekti lõpuseminar, 29.03.2017, Tallinn

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

SOTSIAALMINISTEERIUM

JUSTIITSMINISTEERIUM

Andmete kogumine, põhiprogramm

Koolituse eel

- Taustaandmed
- Vanema oskused (ankeet)
- Lapse käitumine (ankeet)

Koolituse järel

- Vanema oskused
- Lapse käitumine
- Tagasiside koolitusele
- Fookusgrupi intervjuud

6 kuud peale koolitust

- Vanema oskused
- Lapse käitumine
- Tagasiside 6 kuud hiljem

Koolituse läbimine

Rahulolu koolitusega

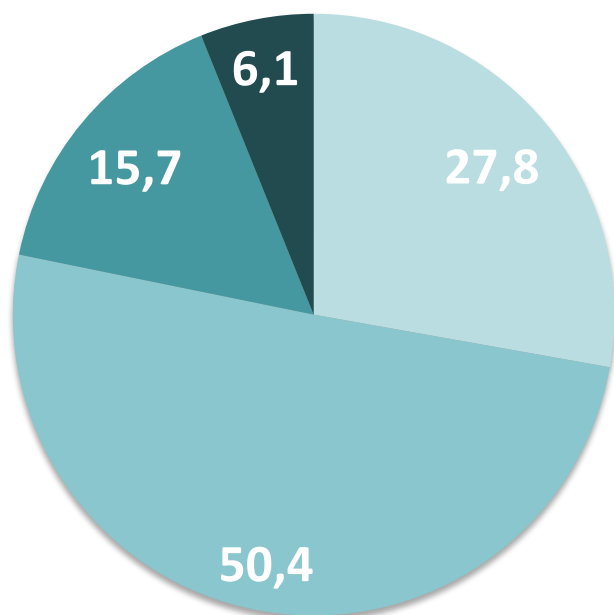
Muutused vanemas

Muutused lapses

Muutuste püsimine ajas

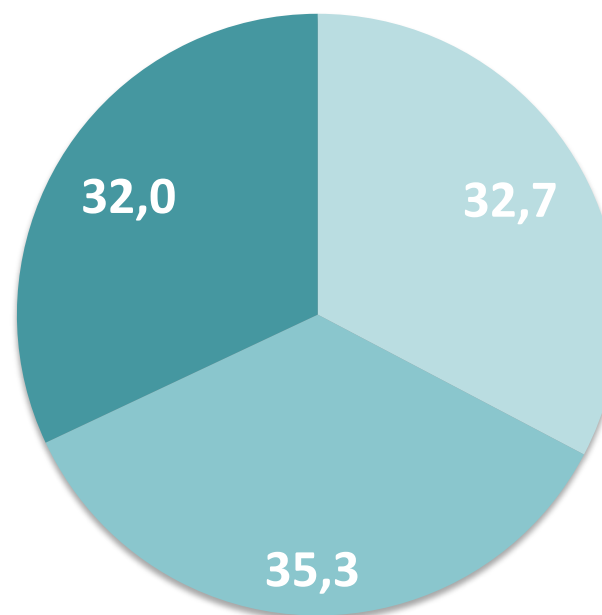
Koolitusele saabunud vanemad

VANUSRÜHM

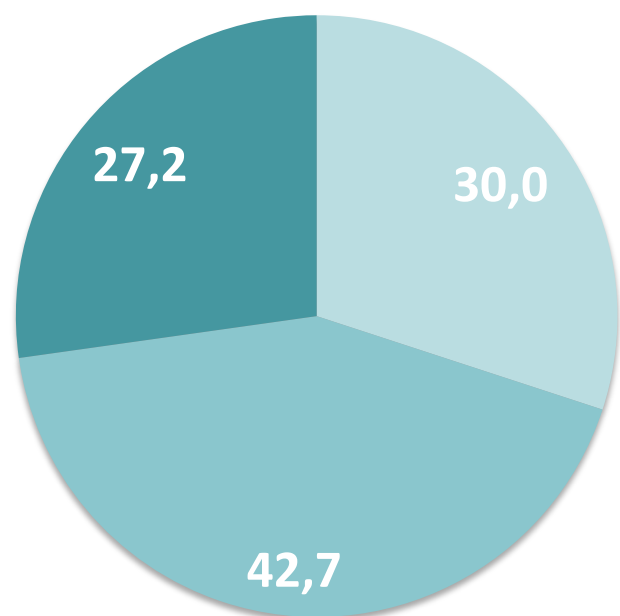
- 20ndates
- 30ndates
- 40ndates
- vanem

HARIDUSTASE

- kesk v vähem
- keskeri v kutse
- kõrg

LASTE ARV

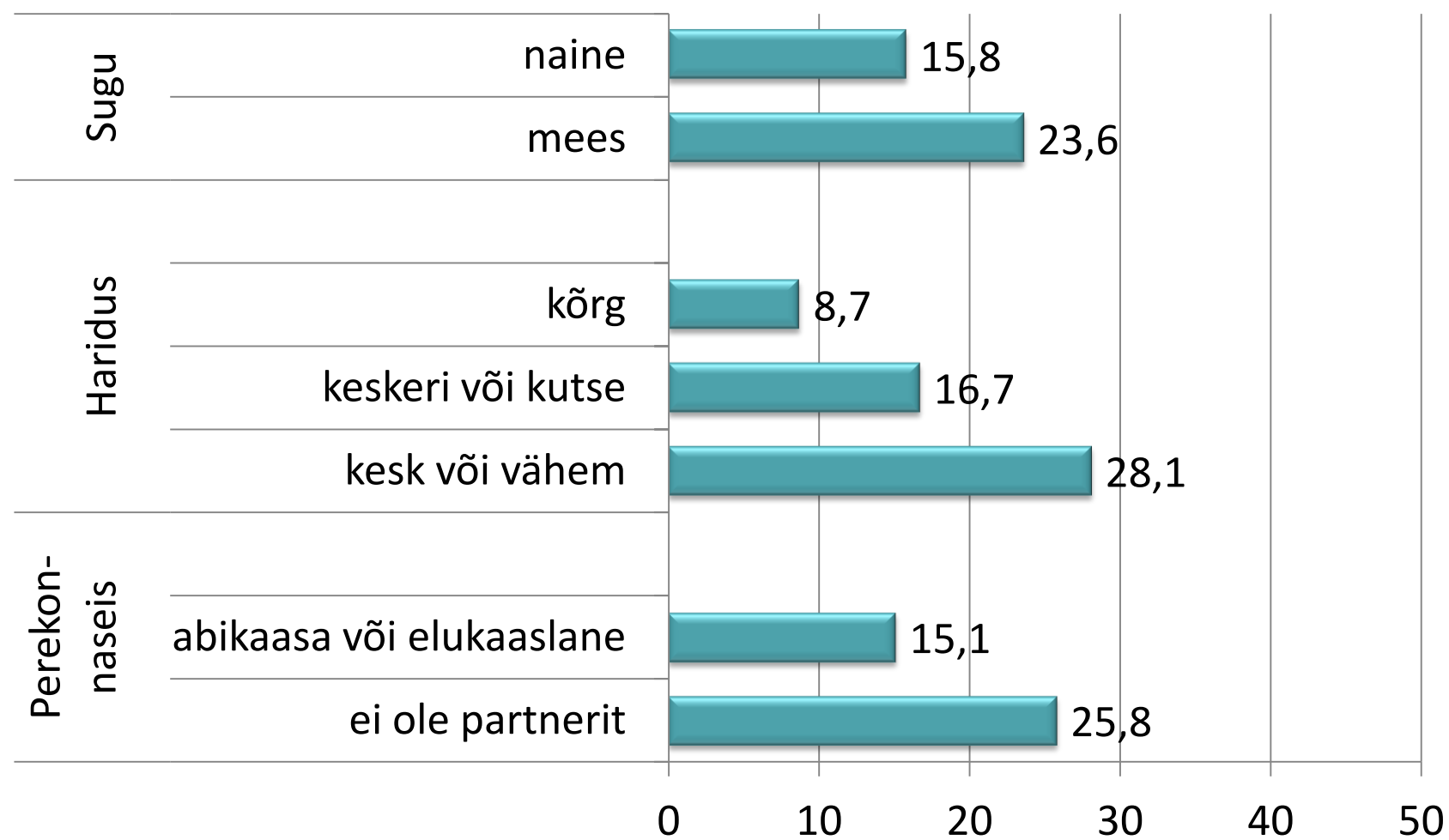

- 1 laps
- 2 last
- 3 v enam

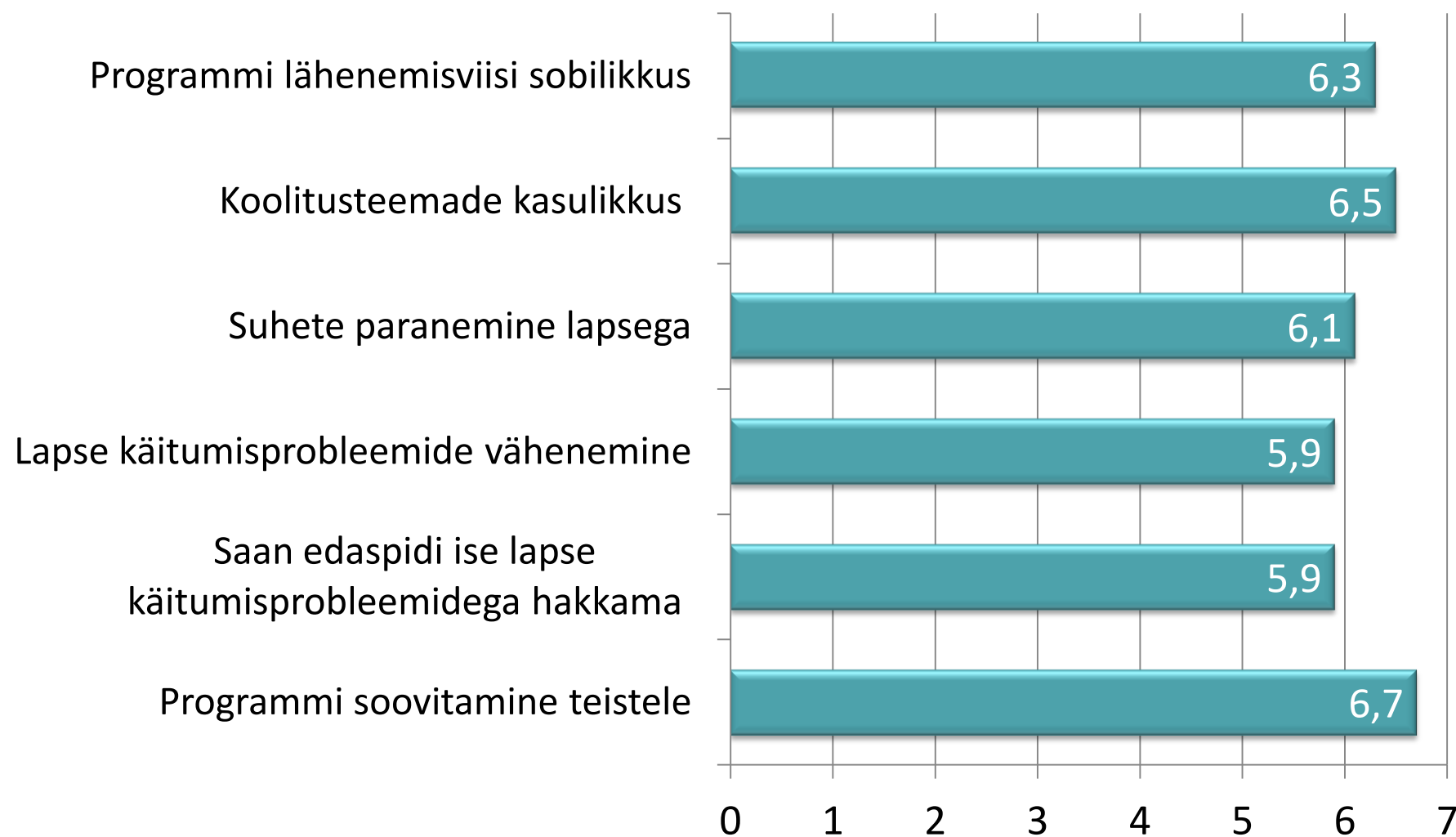
- Koolitusele tuli 636 vanemat
- 52 põhiprogrammi gruppi, sh 27 eesti ja 25 vene keeles
- Naised 73%, mehed 27%
- Elab partneriga 73%, partnerita 27%
- Keskmiselt 2,1 last, sh 1,4 3–8-a last

636 vanemast lõpetas 82% (523), katkestas 18% (113)

KATKESTANUTE OSAKAAL

KESKMINE 7-PALLISEL SKAALAL

Soovitamise ja hakkama saamise näitaja on samal tasemel ka 6 kuud peale koolitust.

Vanemluse skaala (*Parenting Scale*):

- 30 väidet: vanema reageerimine lapse mittesoovitud käitumisele
- Vastamine 7-pallisel skaalal (kumma vanemluse stiili suunas kaldub)
- 3 valdkonda: vähene kindlameelsus, ülereageerimine, sõnaohtrus
- Väljatöötatud 90ndatel (USA teadlased), kohandatud eesti ja vene keelde
- Kasutusel alates 2015. a sügisest (III-V etapi andmed)

Oskused, 2 küsitlust

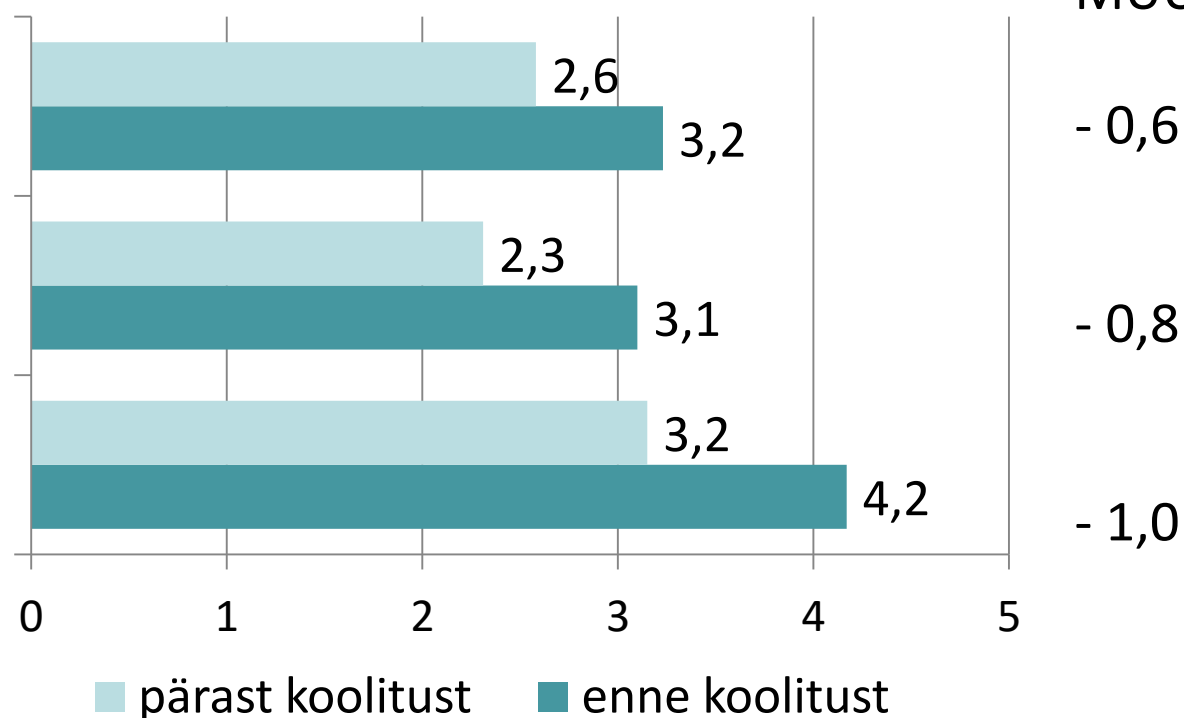
**KESKMINE
7-PALLISEL
SKAALAL**

Vähene kindlameelsus

Ülereageerimine

Sõnaohtrus

MUUTUS

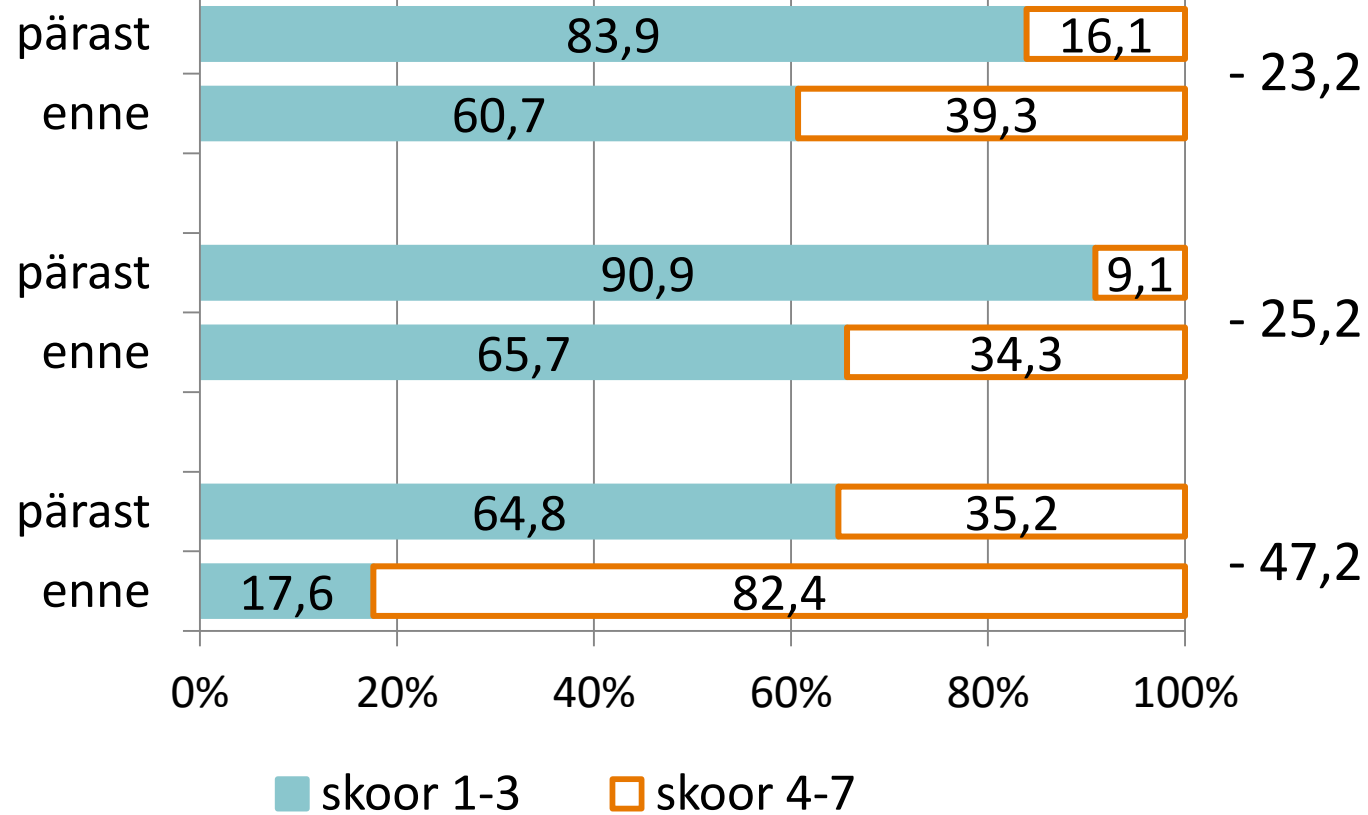

OSAKAAL

Vähene kindlameelsus

Ülereageerimine

Sõnaohtrus

Positiivne muutus 30-st väitest 28 puhul.

Fookusgrupi intervjuud (11 gruppi, I – III etapp)

Paranenud oskuse enda reaktsioone jälgida ja juhtida

Vähem asju häirivad
või tekitavad muret

Keskendumine positiivsele,
mitte negatiivsele

On vanemana rahulikum, konkreetsem ja järjekindlam

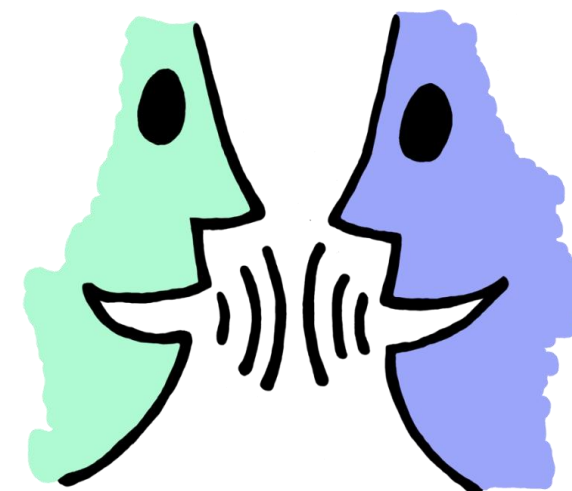
Vähem kamandamist, domineerimist ja hääle tõstmist

Paneb lapse käitumist ja soove rohkem tähele,
on õppinud kuulama ja dialoogi pidama

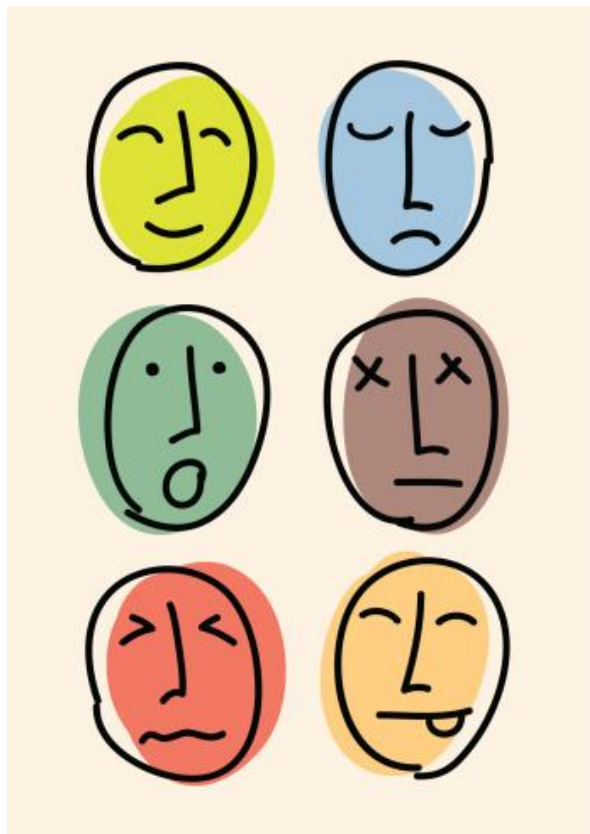
Mehe poolne seotus laste kasvatamisega on
suurenenud, suhtleb lastega rohkem

Suurenenud enesekindlus vanemana,
paranenud oskused lapse suunamisel

Terve pere teeb rohkem koostööd, veedab rohkem aega koos ja on tasakaalukam

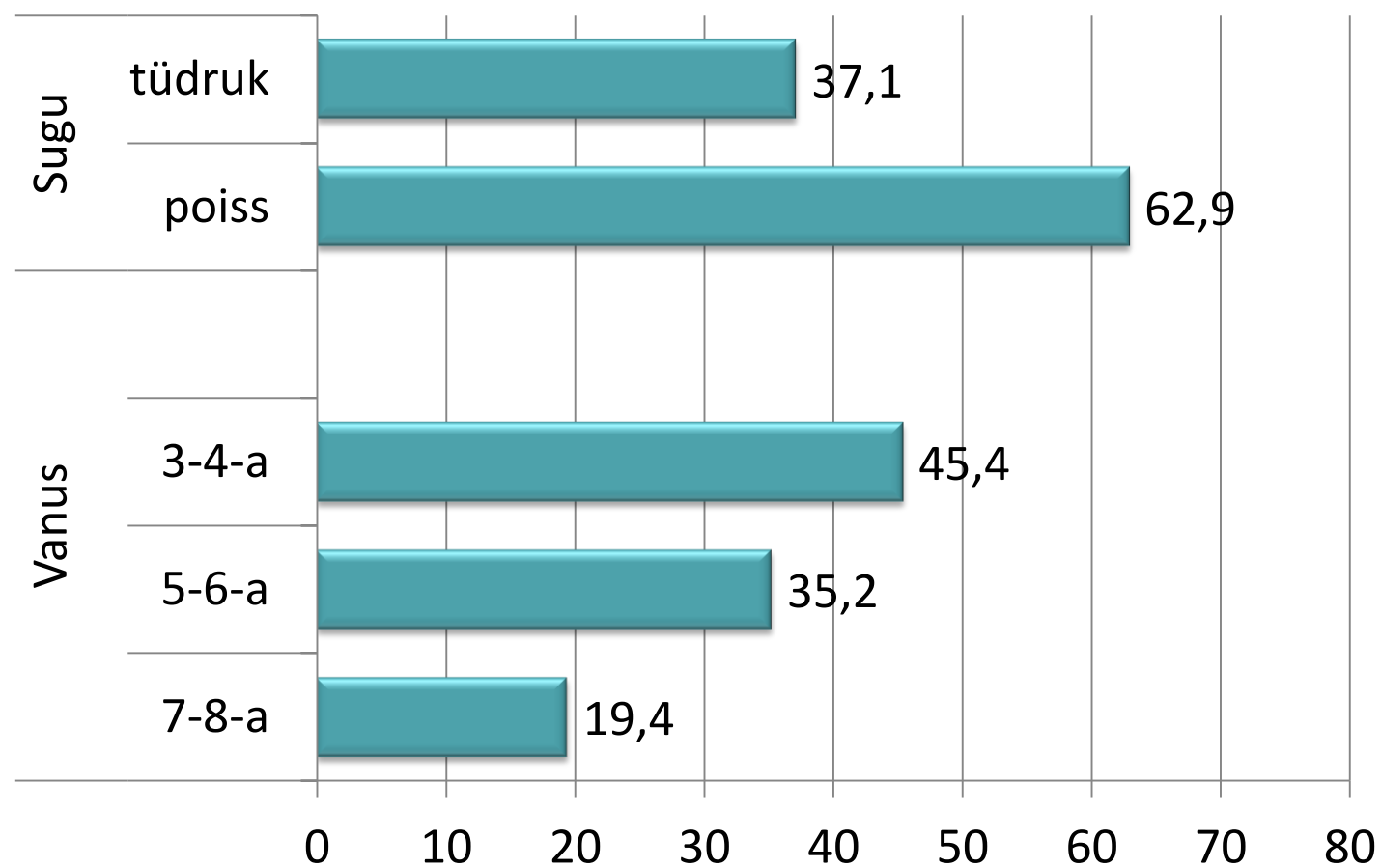

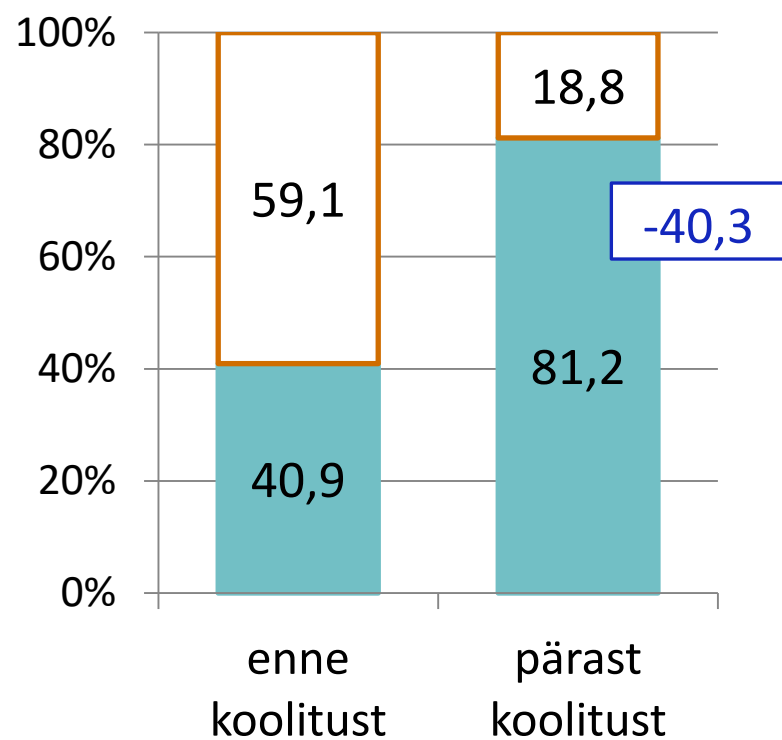
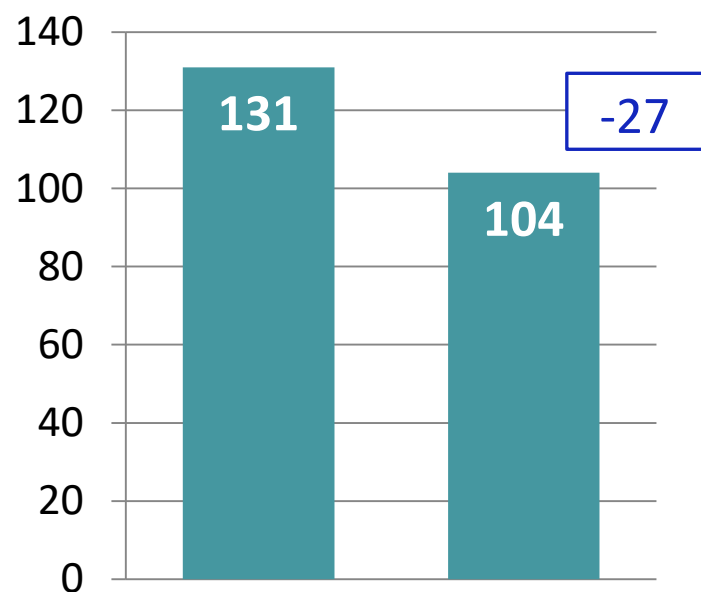
Eyberg'i lapse käitumise küsimustik

(ECBI - Eyberg Child Behaviour Inventroy):

- 36 väidet: konkreetsed käitumised
- Vastamine 1: käitumise sagedus 7-pallisel skaalal (mitte kunagi – alati)
- Vastamine 2: kas käitumine on probleem (jah-ei)
- 2 skoori: intensiivsus, probleemsus
- Väljatöötatud 70ndatel (Sheila Eyberg), kohandatud eesti ja vene keelde
- Kasutusel esimestest gruppidest alates

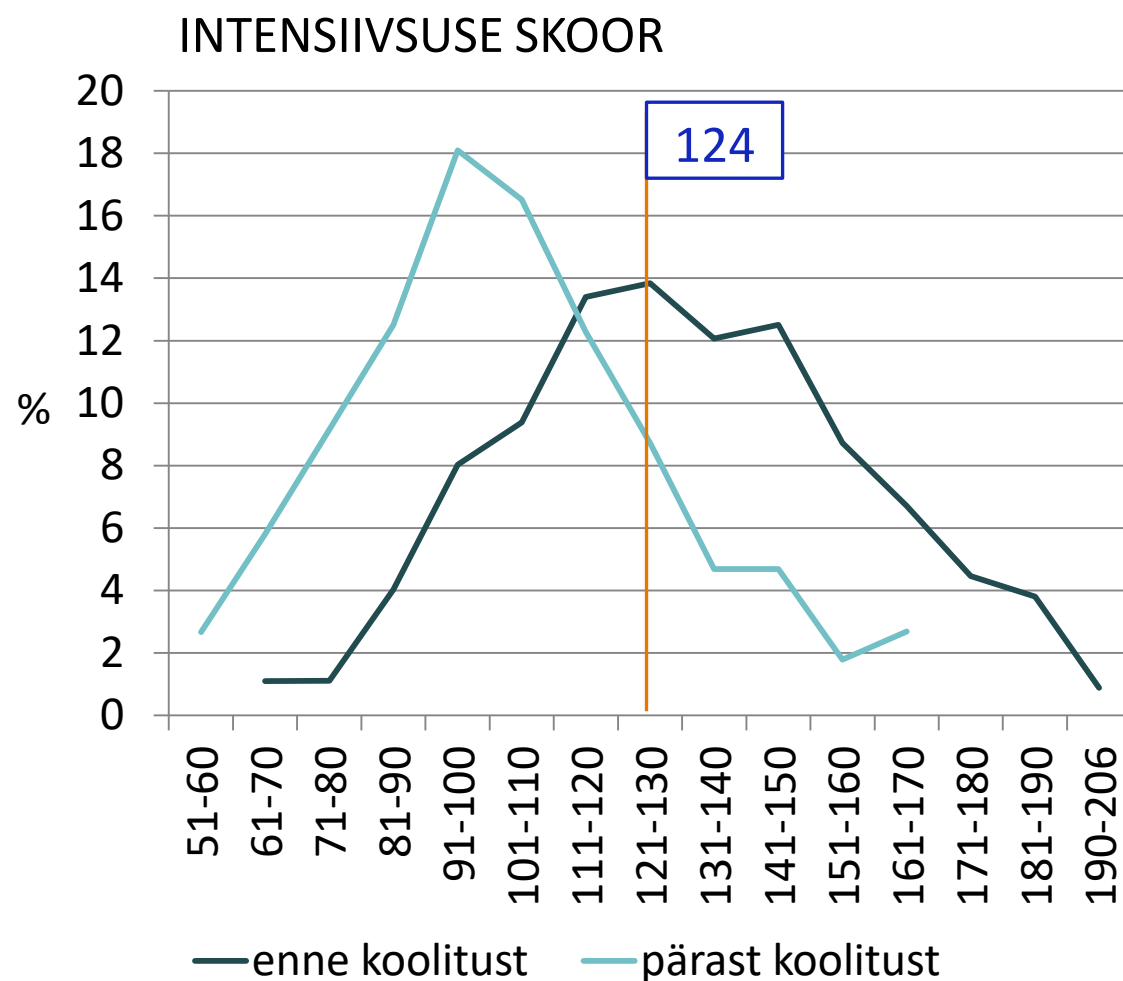
ECBI ankeedis vastatakse lapse kohta, kellele eelkõige keskendutakse grupitöös.

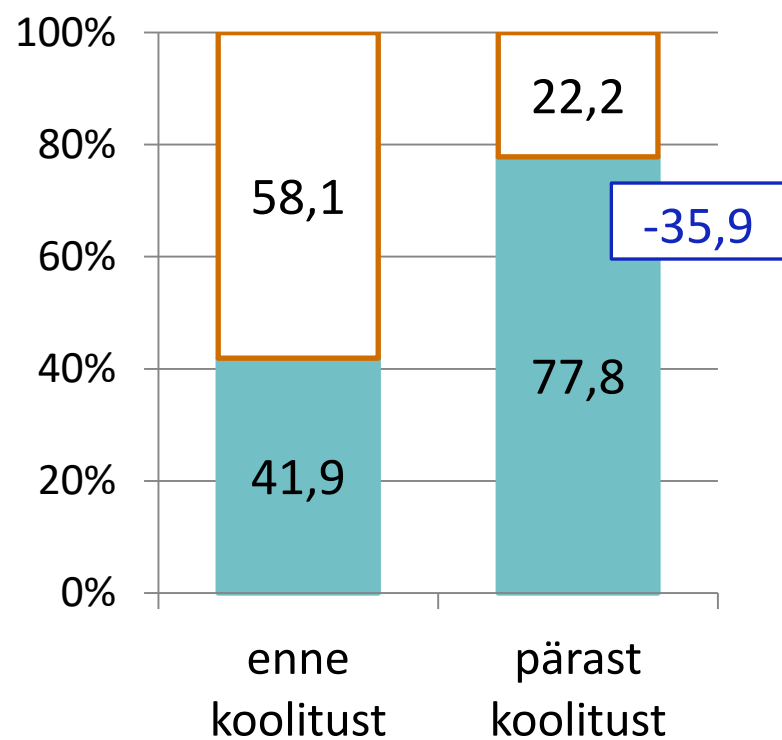
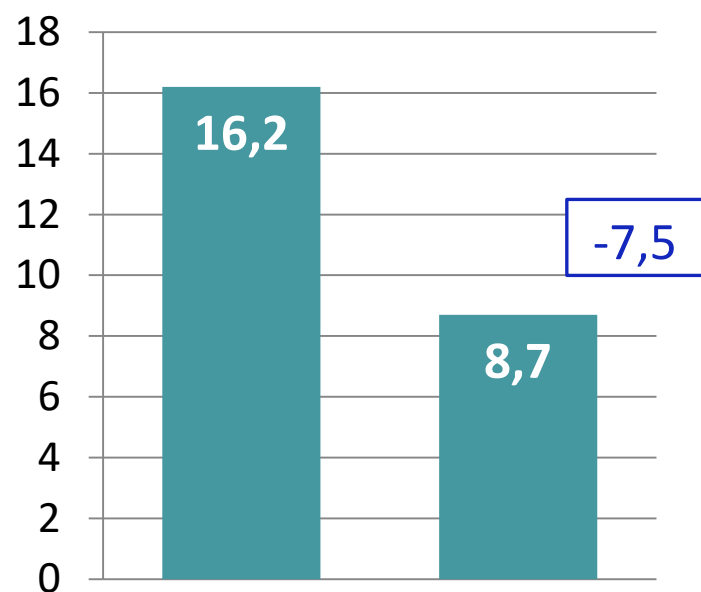

■ tavapärane   ■ riskirühm

Käitumise intensiivsus, 2 küsitlust

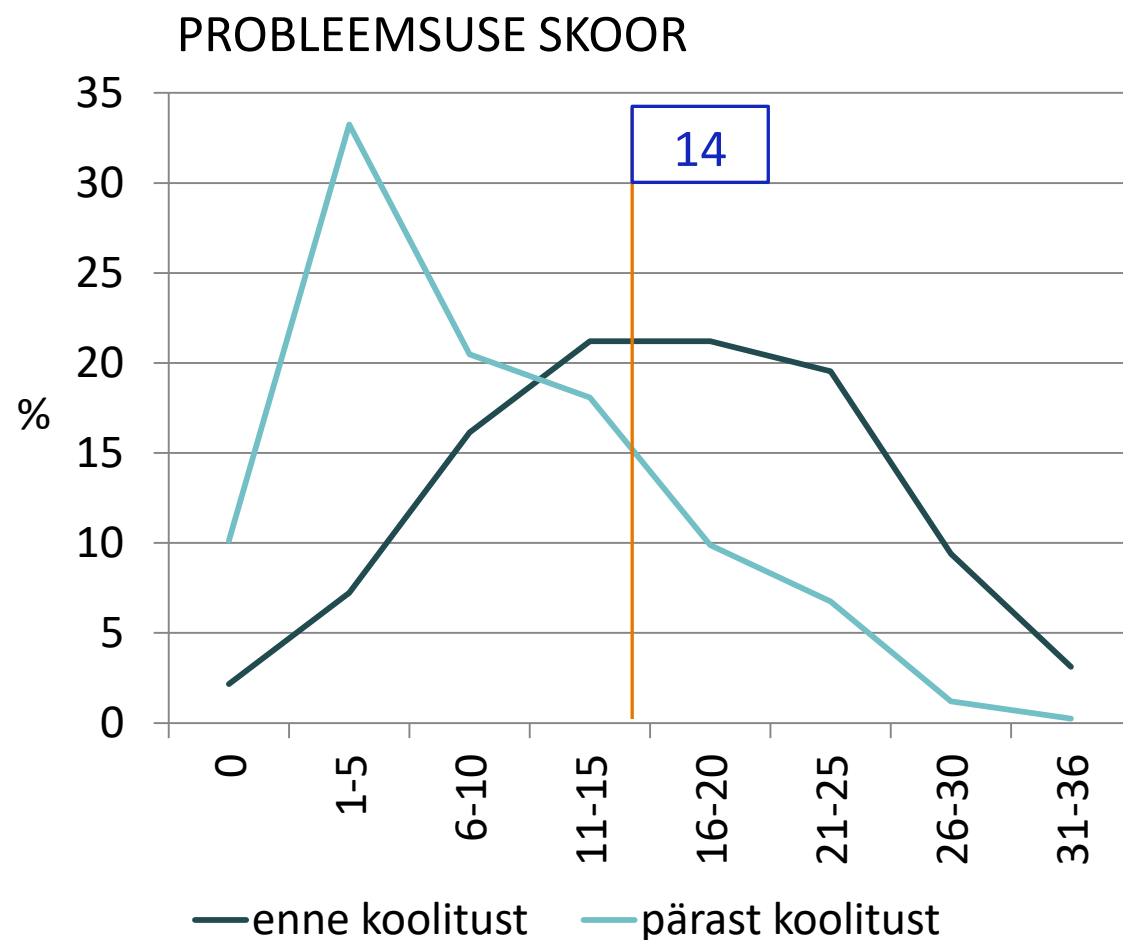

- Positiivne muutus: 36-st väitest 35
- Enam esinevate käitumiste muutus suurem – venitamine, mitte kuuletumine, vihastamine
- Skoori vahemik 36 – 252 (sageduste 1–7 summa)
- Riski piir 124 Venemaa uuringu alusel

■ tavapärane   ■ riskirühm

Käitumise probleemsus, 2 küsitlust

- Positiivne muutus: 36-st väitest 35
- Enam esinevate käitumised üldiselt ka suurem probleem
- Skoori vahemik 0 – 36 (“jah” vastuste hulk)
- Riski piir 14 Venemaa uuringu alusel

Fookusgrupi intervjuud (11 gruppi, I – III etapp)

Tegevused kulgevad kiiremini ja koordineeritumalt

Laps teab, kuidas asjad
käivad, on
sõnakuulelikum

Rahulikum ja
rõõmsam

Vähem nutmist,
jonni, virisemist,
agressiivsust

Oskab oma käitumist paremini reguleerida

Avatum, julgem,
iseseisvam

Saab asju kokku leppida, koostööd teha

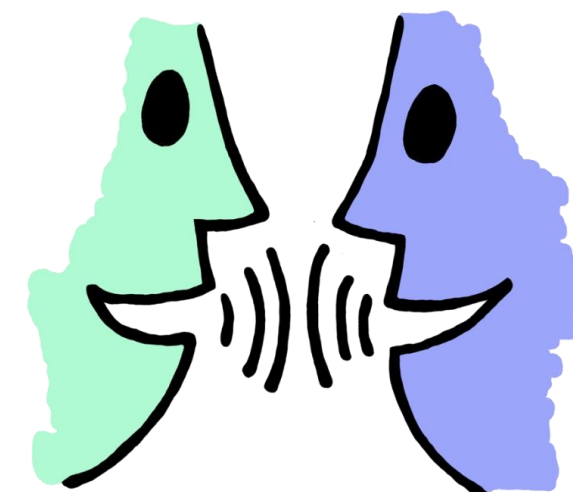
Parem läbisaamine õdede-vendadega,
parem käitumine lasteaia-koolis

Räägib rohkem oma tunnetest,
parem eneseväljendus ja sõnavara

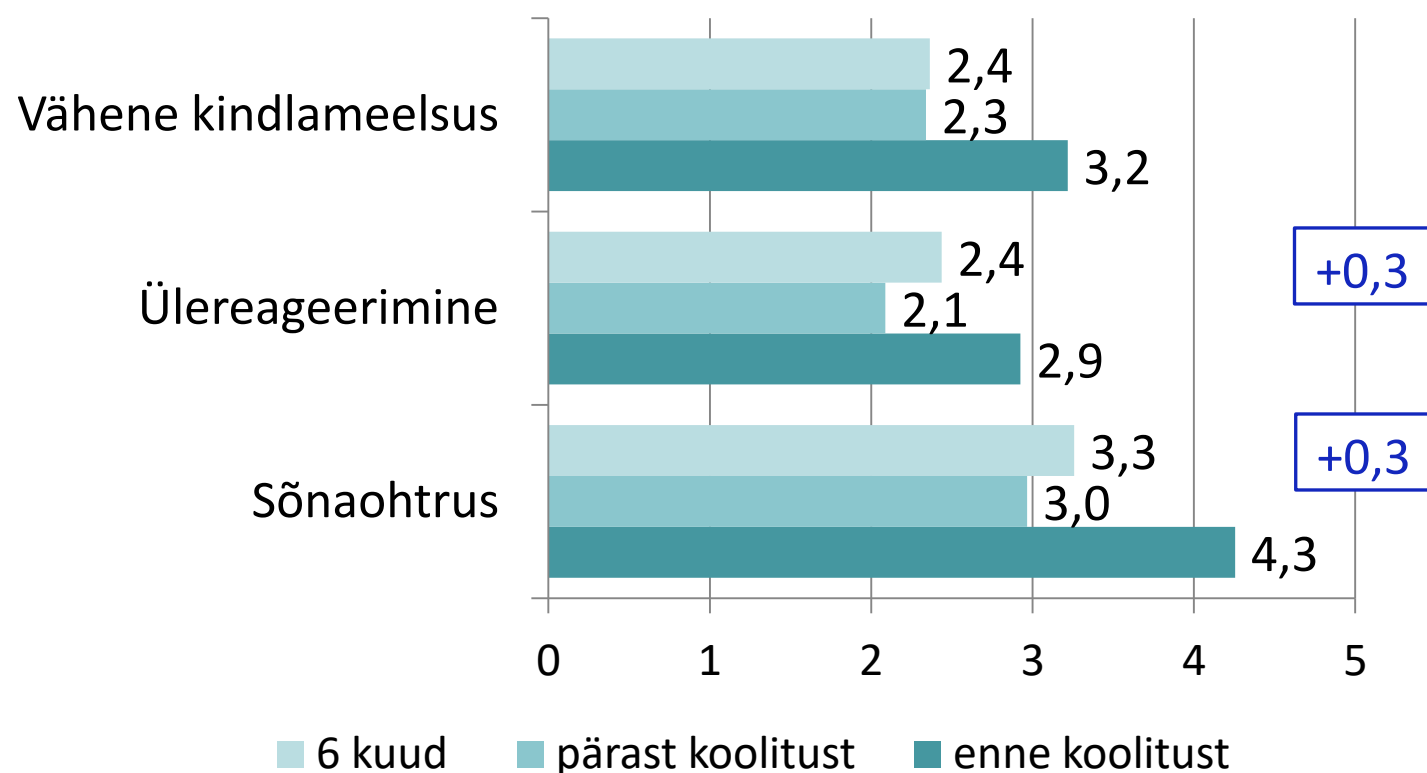
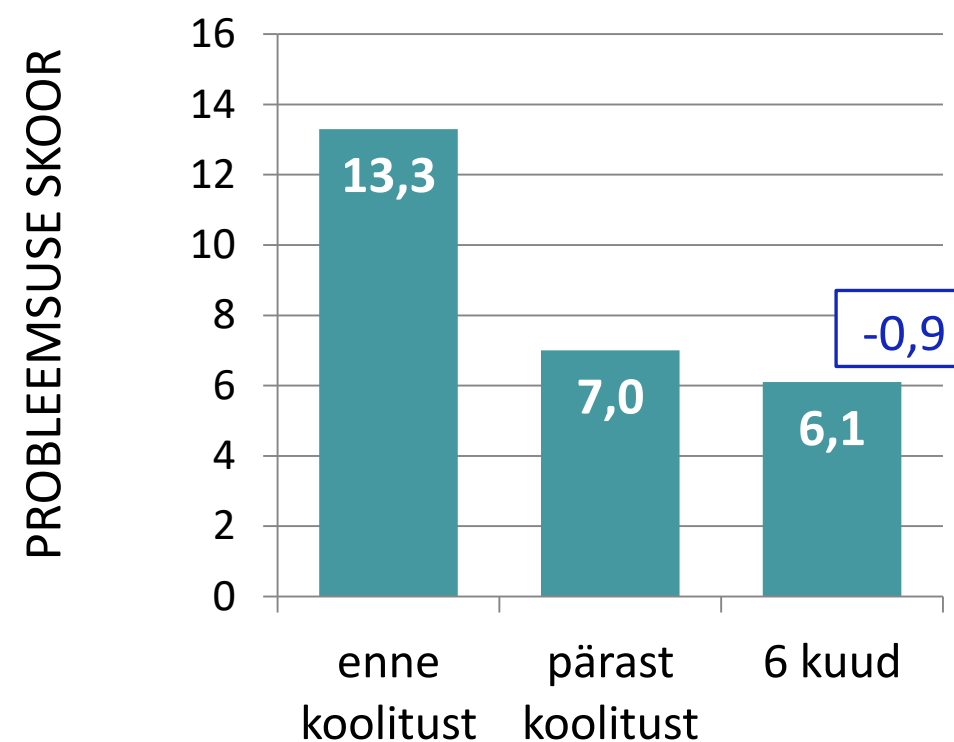
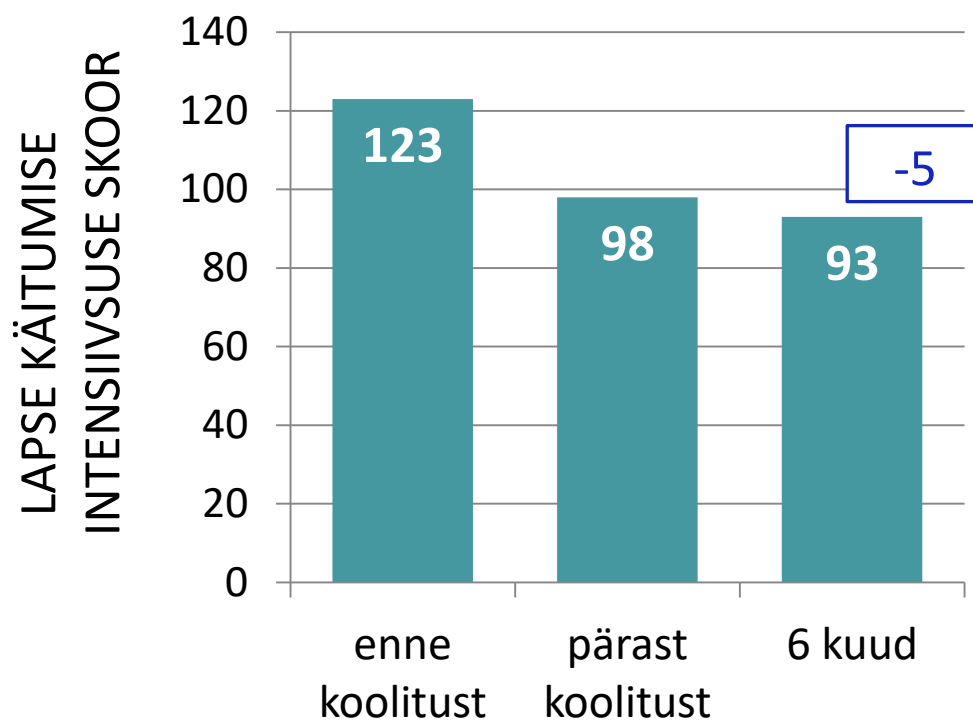
Suurenenud on lähedus- ja kiindumustunne, üksteisemõistmine

Vanema oskuste ja lapse käitumisega seotud skoorid:

- Positiivsed muutused kõigis alarühmades: vanema soo, hariduse, perekonnaseisu, laste arvu, sissetuleku taseme, lapse soo ja vanuse lõikes.
- Väiksemad muutused madalama hariduse ja sissetulekuga vanematel.

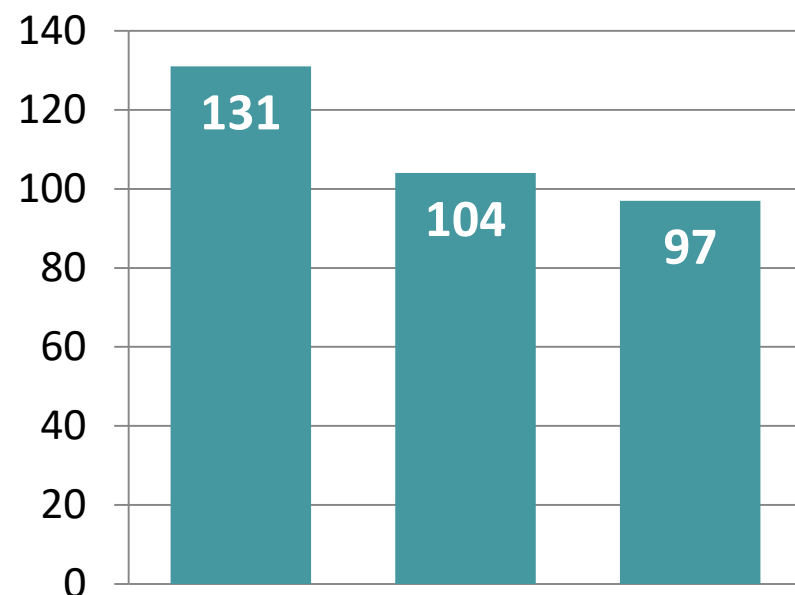
Oskused ja käitumine, 3 küsitlust

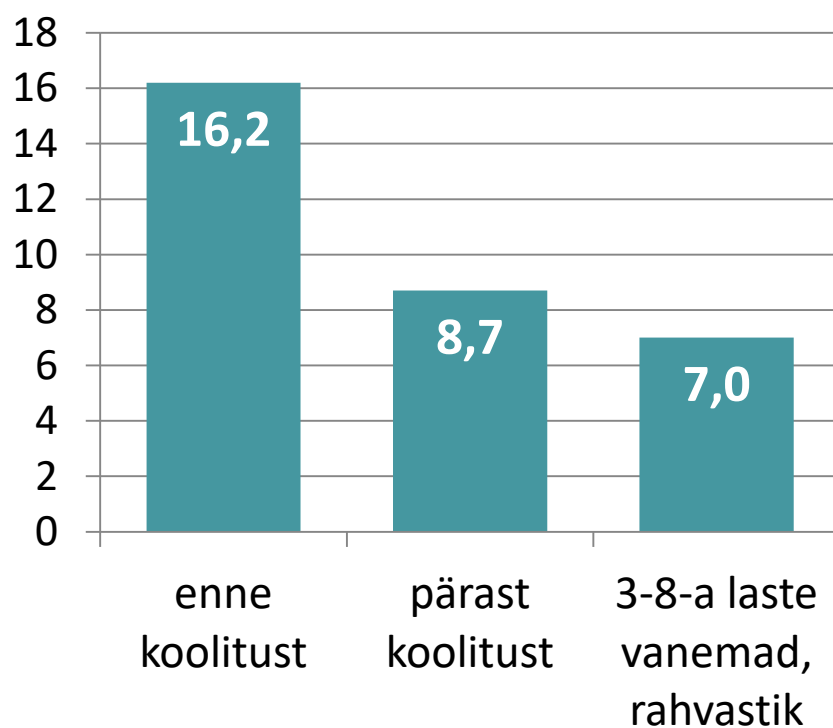
Arvestatud vanematega, kes vastanud kõik 3 küsitlust (viimastel gruppidel ei ole veel 6 kuud möödas)

ECBI tulemuste võrdlus rahvastiku keskmisega 3–8-a laste vanemad

INTENSIIVSUSE SKOOR

PROBLEMSUSE SKOOR

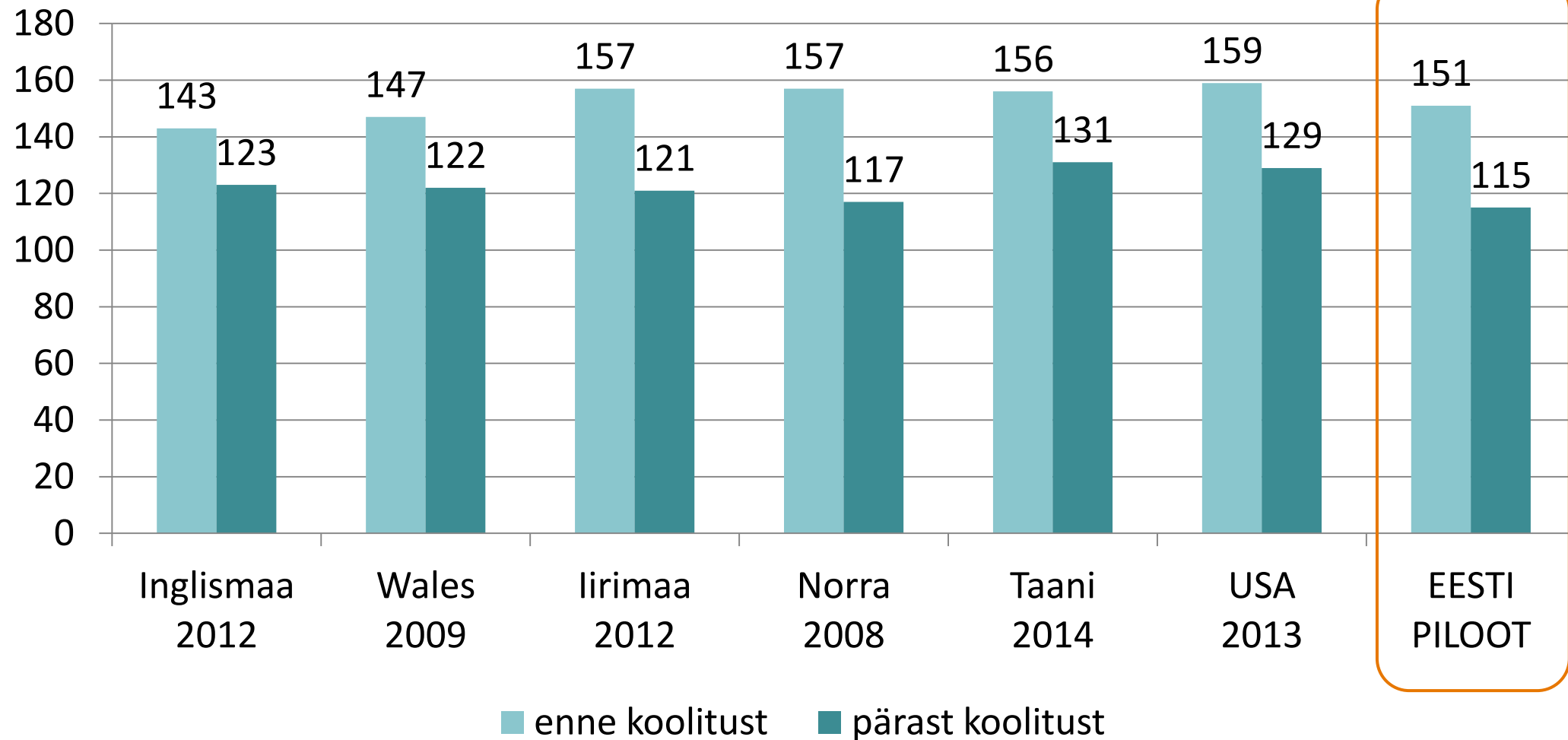
RAHVASTIKU UURING

- 2-12-a laste vanemad, naised ja mehed (joonisel väljavõtt 3-8-a laste vanematest).
- Andmekogumine 2016 lõpp, 1 650 vastajat, analüüs käimas.
- Andmed:
  - Eyberg'i lapse käitumise küsimustik (ECBI),
  - tugevuste ja raskuste küsimustik (SDQ),
  - tajutud vanemliku kompetentsuse küsimustik (PSOC),
  - spetsialistide külastamine.

ECBI võrdlus teiste riikide vanemlusprogrammi uuringutega

LAPSE KÄITUMISE INTENSIIVSUSE SKOOR

- Uuringutes suurte käitumisprobleemidega või häire diagnoosiga laste vanemad.
- Skoori vähenemine 20 – 40 punkti, Eesti 36 punkti (suurte probleemidega laste vanemate seas).
- Teiste riikide kontrollgrupiga uuringud – kontrollgrupis väike muutus.
- Eesti piloodi tulemused kordavad mitmetes teistes riikides näidatud positiivseid tulemusi.